

tvoritve kluba je podal Freeman časnikiarjem to le izjavo: »Mi oborožujemo trgovce in njih moške ter ženske nastavljenice. Člane naše organizacije podučujejo v policijskih vojašnicah, kako morajo rabiti orožje. Vsak član se mora zavezati, da bo tvegati v slučajju potrebe neustrašeno boj z banditi.

Reja divjih svinj. V severno-zapadni Indiji leži Pičola jezero v bližini mesta Udaipur. Tukaj sem pritečejo vsak dan ob gotovem času iz džungel čela krdela divjih svinj z mladiči vred. Čakajo na prihod čolna, ki pripelje iz vzhodne obali jezera, kjer stoji palača maharadže (indijski knez domačin) iz Udaipura. Čoln je napolnjen z zrnjem, katerega raztrosijo knezovi služabniki med divjačino. Ta prehrana sicer zelo škodljivih svinj se vrši dnevno že skozi 50 let kot spomin na maharadžo Su-žo Singha, ki je bil strasten lovec na divje svinje. Da bi privabil divjačino iz džungel na odprto plan, je pustil na trositi žito in nato je prirejal lov na divje ščetince le s sulico. Njegovi nasledniki sicer niso več lovili divjih svinj, pač pa je ohranila navada razmetavanja žita do danes kot spomin na priljubljenega kneza lovca. Si lahko predstavljamo, kako so divje svinje razmnožene po džunglah okrog Pičola jezera.

Docent dr. Ivan Matko, specialista za notranje bolezni, se je je preselil: Maribor, Trubarjeva ulica 5, poleg protestantske cerkve. 1341

Zdravnik v Apačah dr. Vilko Peče se je preselil in ordinira od 1. novembra naprej v hiši št. 6 v Apačah. 1362
Sanatorij v Mariboru, Gosposka 49, telefon št. 23-58. Najmodernejše urejen za operacije. Diatermija, višinsko solnce, tonizator, infrardeča žarnica. Cene zmerne. 581

Opozorilo, da prodaja radi prezidave zimsko blago za lastno in vse drugo za znižano ceno Anton Macun, Maribor, Gosposka ulica 10. 1266

Pri glavobolu, omotici, šumenju v ušesih, porušenem spanju, slabovoljnosti, razdraženosti sezite takoj po staropreizkušeni »**Franz Josefovi**« grenčici! Poročila višjih zdravnikov v zdraviliščih za želodčne in črevesne bolezni poudarjajo, da je »**Franz Josefova**« voda izborna učinkujoče naravno odvajalno sredstvo. »**Franz Josefova**« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Družinsko praliko za leto 1931 s podobo Sv. družine že dobite vsespovsod. Segajte pridno po njej, ker je res nekaj praktičnega. 1350

Slaba vest.

Na krovu ladje »Sault Ste. Marie« je pripovedoval duhovnik Gibbons med vožnjo po Ameriškem jezeru Michigan ta-le doživljaj:

»Pred dvema leti sem potoval preko mej polotoka Alaska po reki Yukon, da bi obiskal misijonsko postajo Pelby Mountains. Poprej sem že bil tamkaj pred osmimi leti. Poznal sem nekaj lovcev na kožuvinino in med temi tudi Indijanca ki se je pisal Peter Mameau in ni bil na dobrem

glasu. Ta indijanski mož ni mogel nikomur pogledati v obraz. Pravili so, da je pribežal na sever iz juga, da bi se izognil srečanju s policijo.

Pri mojem drugem obisku v omenjenem kraju nisem našel Indijanca samega. Belokožec je stanoval z njim. Imenoval se je Viljem Wheeher in mu je bilo kakih 30 let. Zgledal je slabo in posebno v obraz je bil prepadel. Bil je zelo vesel, ko je zagledal zopet belega človeka. »Ostanite vendar pri nama preko noči v koči,« me je prosil. »Do Eddie Warsbach je dober dan hoda.« Ostal sem. Ne radi prenočišča, ampak radi tega, ker je zvenela iz Wheeherjevega povabila nekaka tajnost, ko je naglasil besede: »Moram se razgovoriti s človekom.«

Za razgovor je bila priložnost, ker se je Indijanec zavil v odejo in nama obrnil hrbet. Sedela sva molče pri ognju in pušila iz pip, dokler ni zasmrčal Indijanec. Nato se je sklonil Wheeher proti meni in rekel: »Gospod, ime, katerega sem imenoval poprej, ni pravilno. Pišem se Harry Tompkins in sem iz Združenih držav. Spremenil sem ime, ker sem bojzljivec in — morilec. Ubijalec brata.«

Utihihnil je in se zagledal v ogenj. Nič mu nisem odgovoril. Človeške besede so brezsmislne, ako je duša razdvojena. Duša mora opraviti sama seboj.

Harry Tompkins je nadaljeval: »Glejte, ko ste bili zadnjič tukaj, mene še ni bilo. Bil sem tedaj v Detroitu. Nisem bil slab človek, le lahkomišeln in sem delal bratu Rihardu bridke preglavice. Odkar je izšla v Združenih državah alkoholna prepoved, sem postal pijanec. Sila ni dobra in zadene na odpor. In žganje mi je teknilo dvakrat boljše, ker ni bilo dovoljeno.

Rihard — bil je starejši od mene — me je skušal svariti skraja z dobrim: »Harry, ne pretiravaj!« Njegove besede so bile bob ob steno. Izlil mi je steklenico žganja, katero sem hranil doma. Sporekla sva se. Nekega večera sem se vrnil pijan. Kolo-vratil sem proti omari, kjer je bila shranjena moja steklenica. »Pusti,« mi je zastavil Rihard pot. »Danes si pil že dovolj.« Porinil sem ga na stran. Udaril me je s pestjo v obraz.

Se ne spominjam, kaj sem storil naslednje trenutke. Zavedam se, da sem se iztreznil na mah, držal sem v roki pištolo in stal sem poleg Riharda. Ta je ležal na tleh . . . in izpod las, ki so mu viseli globoko v čelo, je kapljala kri. Ustrelil sem ga!

Harryjevi prsti so se tresli. Podprl si je glavo s komolci in nadaljeval: »Moral bi se bil javiti policiji. Zbežal sem preko meje v Kanado, hotel sem poskusiti kot delavec na farmi, a sem tekel dalje proti severu, ker se mi je dozdevalo, da mi vsak stražnik grozi z besedami: »Baš tebe iščemo!« Na ta način sem se zatekel semkaj. Teh 7 let je bilo zame pravi pekel. Vem, da imajo belokožci tega le Indijanca za zločinca. O meni jim ni znanega ničesar, a vendar se me ogibljejo, ker bivam pod skupno streho s Petrom. Večkrat se mi dozdeva, da mi tukaj ni za vzdržati. Hrepenim po družbi. Vi ste prvi, ki se razgovarja z menoj prijazno in radi tega ste poslušali tudi mojo spoved.«

Mož se mi je smilil. Krivda na zločin je tičala v brezsmiselnosti postavi, ki je napravila iz zmernega človeka — pijanca. Uvidel sem, da se bo tukaj v divjini v družbi

Krasne kodre

neomejeno trajne pri vlažnem zraku ali potuju dosežejo dame in gospodje brez škarij kodrak s Hela-Kodralom. Tudi najlepši bu-bikopf se polepša s Helo, ker je nepotrebna vsaka ondulacija. Velik prihranek na času in denarju, pospešuje rast las. Vaša podoba vas bo iznenadila. Takoj po uporabi obilo onduliranih kodrov krasne frizure. Mnogo zahvalnic. Posebno gledališke umečnice so polne hvale. Cena 12 Din, 3 steklenice 25 Din, 6 steklenic 40 Din. — Dr. Nic. Kemény, Košice H., poštni predal 12/228, Čehoslovaško. 1294

Indijanca čisto zgubil in sem mu rekel: »Morate zopet med ljudi. Pojdite na zapadno obal, kjer vas ne pozna nikdo in poskusite tamkaj z novim življenjem.« Ne vem, če je pričakoval od mene ta odgovor. Najbrž že, ker mi je stisnil hvaležno roko, kakor bi mu bil zopet podaril življenje.

Ko sem se poslovil zjutraj od njega, mi je rekel: »Preselil se bom v Vancouver, Morda se bova tamkaj videla.«

Ne, nisva se več sestala. Prejel sem od njega, ko sem dospel dva meseca pozneje v Inneau pismo. V pismu mi je poročal v upanju in o načrtih za bodočnost. Pisal mi je med vožnjo na parniku. Bil je videti umirjen, vendar iz njegove zadnje opazke je zvenel obup: »Na krovu sta dva policista. Skraja sem bil uverjen, da iščeta mene.«

Prejel sem še drugo pisanje od policije v Vancouverju: »V tukajšnji bolnici je umrl mož, v katerem so ugotovili Harry Tompkinsa iz Detroita. Ker smo našli v žepu umrlega listič z vašim imenom, vas prosimo, da bi nam sporočili nekaj več o tem možu.«

Sporočil sem policiji, kar mi je bilo znanega o Harryju in sem tudi prosil, naj mi naznanijo, kako in zakaj je umrl moj znanec. Odgovor oblasti me je presenetil. Pisali so mi: Harry se je izkrcaal v Vancouverju. Že na parniku sta ga vznemirjala dva stražnika s svojo navzočnostjo. Harry je ostavil hitro ladjo, da bi policajev ved ne videl. Na voglu ulice je že zopet postal pred stražo. Harry Tompkins je zrl v policaja kakor v kako prikazen z družega sveta. Nato je stopil policist proti njemu, mu položil roko na ramo in ga opozoril: »Harry!« Bil je Rihard Tompkins, njegov brat, katerega je bil ustrelil pred osmimi leti! Gotovo se je povrnil iz večnosti, da bi zahteval zadoščenje za zločin. Obraz ubitega, njegov glas, roka, policijska uniforma, to vse je bilo preveč za izmučeno Harryjevo telo. Zgrudil se je. Zadel ga je na mestu srčna kap.

Razlaga za pojav Riharda Tompkinsa je bila enostavna. Harryjeva krogla ga je bila le oprasnila in ga omamila. Nato si je Rihard sam predbacival: Ne smel bi ga bil udariti. Radi tega je šel Rihard za bratovo sledjo v Kanado, dokler je ni zgubil. In ker je bil ob službo v Detroitu, je postal stražnik v Vancouverju. Upal je, da bo vendar le slučajno našel brata. Na tako žalostno svidenje seve ni mislil.

*

Bele sence.

Človeško življenje je mnogokrat na doživljajih tako bogato, da presega fantazije filma. »Belih senc« ni videti samo na plat-

nu v kinu, večkrat se udeležujejo tudi v resničnem življenju.

Majhen otok Sv. Barbara v Južnem morju je bil pred kratkim pozorišče igre »belih senc«.

Šest pomorščakov od moštva necega angleškega parnika, ki se je ustavil pri otoku, se je uprlo vodstvu ladje. Upornike so premagali in jih peljali proti angleškemu konzulatu. Med potjo se je pa posrečilo tem puntarjem, da so utekli in se skrili na otoku. Vsa poizvedovanja za begunci so bila brezuspešna. Ker je bil angleški konzul dopotoval z otoka, je dal kapitan parnika povelje za nadaljevanje vožnje. Ko je izgubila ladja v daljavi, so se prikazali iz skrivališč mornarji. Ker so bili oboroženi, so kmalu ustrahovali miroljubne otočane. Enega iz svoje sredine so oklicali za novega angleškega konzula, ki je začel svojo konzularno službo s tem, da je razpisal davke in jih tudi iztirjal. Vsi domačini so morali plačevati predpisane jim davke v gotovini ali v naravi. Ker so se pa uporniki le bali, da bi se lahko njihov parnik nepričakovano vrnil in jih pozval na odgovor, so sklenili, da si bodo zgradili lastno ladjo. S silo orožja so prisilili domačine, da so se lotili gradnje ladje z največjo naglico.

Ko se je slednjič pravi konzul vendarle vrnil na otok, so jo bili drzneži že davno odkurili. Konzul je obvestil takoj po radiju vse ladje v Južnem morju, kaj se je zgodilo v njegovi odsotnosti na otoku Sv. Barbare in naj primejo lopove. Banditom so je bila sreča mila. Zatekli so se na krov kanadskega parnika, ki ni bil opremljen z radio postajo. Ladja se je ustavila v južno-ameriški luki. »Bele sence« so zginile na suho in jih niso izsledile oblasti do danes.

*

Ženske kot iznajditeljice.

Zasluge žensk na polju iznajdb so večje, kakor so navadno znane. Tudi v časih, ko še ni bilo v poklicih delujočih žen v modernem smislu, so že bile iznajditeljice, ki so slovele. Znana je gospa Barbara Uttman, ki je dobila kot prva nemška meščanka v Annaberju spomenik kot iznajditeljica čipkanja leta 1561. Z baš omenjeno iznajdbo je nekoliko šepava. Čipke so bile znane na Nizozemskem mnogo poprej, nego je zagledala gospa Barbara v Nürnbergu na Nemškem luč sveta. Njen spomenik pa je upravičen, ako postavimo to gospo kot ustanoviteljico nemške čipkarne industrije.

Leta 1823 je prejela Francozinja Binoist patent na iznajdbo cevi v obliki črke S, ki je važnega pomena pri izlivih v kuhinji in na straniščih, ker zabranjuje izpuhtevanje smrdečih plinov. Francozinja je prišla do te iznajdbe gotovo samostojno, akoravno so poznali S cevi na Angleškem že leta 1773, kjer si je pustil to iznajdbo patentirati urar Aleksander Cumming.

Berlinčanka, Marija Trenn, je iznašla taksometer uro, katero uporabljajo lijakarji. Njeno iznajdbo so patentirali na Pruskem leta 1847. Žalostna je bila usoda druge berlinske iznajditeljice Magdalene Eichler (rojena leta 1809.), ki je izdelovala umetne noge ter roke. Iz ljubosumnosti jo je umoril njen mož.

Na Angleškem so se ženske posebno udeleževale na polju tehnike. Leta 1910

je bilo izdanih na Angleškem za iznajdbe ženskih rok 1500 patentov. Angležinje so izpopolnile s čisto novimi iznajdbami parne stroje, parne kotle, avtomobile in zrakoplove. Ena od Angležinj je prejela patent na zboljšanje ladijskega ogrodka leta 1908. Pet Angležinj je iznašlo proti urezanju varne britve. Med svetovno vojno sta zasloveli dve iznajdbi Angležinj. Herta Hyrton je izumila napravo za odstranitev dušljivih plinov, Ernestina Hart je iznašla postopanje: tkanine tako prepojiti, da ne propuščajo nobene tekočine.

Veliko je pa takih slučajev, v katerih je imela žena pri iznajdbi moža toliko zaslug kakor on sam.

*

Cell gozd — le eno drevo.

V gozdovih Himalaja pogorja (osrednja Azija), v vzhodni Indiji, v južni Indiji, v Dekkanu (zapadna Indija) in na indijskem otočju uspeva vrsta figovega drevesa, ki je pač najbolj čudovito drevo na zemlji. Je to indijska ali bengalska smokva, katero imenujejo »banyan«. Ta drevesa dosežejo neverjetno razsežnost in orjaški obseg. Banyan je takozvani »zajedavec«, to se pravi, da živi na drugem drevesu, katerega pozneje uniči in razvije nepopisno rodovitnost. Od večoravnih drevesnih korenin gredo proti tlem zračne korenine, ki se usidrajo na tleh, se razrastejo s časom v debele stebre in zglejajo kakor samostojna drevesa. Vedno se razširjajoča drevesna krona ima v teh koreninah podporo. Na ta način se razraste samo eno drevo v tisoč letih na vse strani in tvori cele gozdove, katerih ni razločiti na prvi pogled od drugih navadnih gozdnih tvorb. Tekom tisočletij je nastalo na ta način zelo mnogo gozdov, ki so prave znamenitosti. Na otoku Java, pri indijskem glavnem mestu Kalkuta in v zapadni Indiji, so gozdovi, ki pokrivajo površino 20.000 kvadratnih metrov. Krona banyan drevesa ima obseg od 6000 do 9000 metrov. Pri tako obsežni kroni pa še nikakor ni končan razvoj drevesa. Orjaško drevo, ki je Indijcem nekaj svetega, predstavlja gospodarsko vrednost, ker pridobivajo iz skorje vezila, lak in kavčuk.

*

GOSPODARSTVO

Gospodarska obvestila.

Koledar Kmetijske zveze za leto 1931 je izšel že v drugi izdaji. Krajevne Kmetijske zveze, ki so prve koledarje razprodale, naj hitro naročijo nove, ker bi jim morebiti pozneje ne mogli več postreči. Naročila namreč prihajajo vsak dan v prav velikem številu. — Kmetijska zveza v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Davčne olajšave. Dravska finančna direkcija v Ljubljani je po razpisu ministrstva financ razglasila sledeče: Davčne uprave, ki niso še vzotile rejonske linije mest, trgov in vasi z nad 5000 prebivalci, nadalje vasi, kjer je sedež sreskega načelnstva, ter leto-

višje in kopalnišče, morajo to storiti najkasneje do 15. t. m. Čim bo ta linija ugotovljena, a najdalje do konca tek. meseca, se mora za one kmetijske zgradbe, ki izpadejo iz te linije, odpisati zgradarina. — Istočasno se mora po tabeli izvršiti in popraviti odmera zgradarine za zgradbe kmetovalcev in majhnih obrtnikov v rejonski liniji po vaseh z več nego 5000 prebivalci, odnosno po vaseh s sedežem sreza. Isto velja tudi za zgradbe malih obrtnikov po vaseh z manj nego 5000 prebivalci in po krajih izven rejonske linije mest trgov, kopalnišč in letovišč. Finančne direkcije lahko naknadno po preteku pritožbenega roka obravnavajo pritožbe proti zgradarini, a najkasneje do konca tekočega meseca, kolikor je pritožba popolnoma osnovana. — V krajih, kjer je letos letina popolnoma odpovedala, smejo finančne direkcije odgoditi na stvarno predložene prošnje plačilo letošnjega davka do konca novembra 1931. Davčnim zavezancem pa, ki so še v zaostanku s prejšnjim dohodnino, smejo finančne direkcije dovoliti na podlagi posebnih prošenj odplačevanje v letnih obrokih do konca leta 1935. Podrobna navodila lahko dobijo stranke pri pristojni davčni upravi.

Kriza v lesni trgovini. Les tvori v našem narodnem gospodarstvu zelo važno postojanko in je poleg poljedelskih pridelkov oni činitelj, ki je stalno in vsa povojna leta najbolj pripomogel k aktivnosti, odnosno vsaj k zbolšanju naše trgovinske bilance. — Večina našega celotnega izvoza je usmerjena v sosedne države in tako tudi večina izvoza našega lesa. Najboljši kupec, pa tudi posredovalec, za naš les je bila v vseh povojnih letih Italija, dobri kupci pa Ogrska, Avstrija, Nemčija in v poslednjih letih tudi Anglija. Iz statističnih podatkov prejšnjih let sledi, da je naša lesna trgovina tako po količini kakor po vrednosti stalna napredovala. Toda tudi lesna trgovina se bori z velikimi težočami in najrazličnejšimi ovirami, katerih vzrok moramo iskati deloma doma, deloma pa segajo preko mej naše države. V letošnjem letu je zašla naša lesna trgovina v težko krizo. Vzroki tega položaja so zmanjšanje povpraševanja po lesu, ostra inozemska konkurenca, zlasti pa ruski izvoz ter razne prometno in tarifno politične ovire. Položaj v lesni trgovini je postal tako kritičen, da je na pobudo nekaterih gremijev pričela Zveza trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani podrobneje proučavati položaj te naše najvažnejše izvozne stroke in je sklicala za četrtek dne 13. novembra ob dveh popoldne v malo dvorano Celjskega doma v Celju sestanek, na katerem se bo razpravljalo o kritičnem položaju lesne trgovine in sklepalo o širokopotezni akciji, ki naj se podvzame za zboljšanje položaja.

Davčne olajšave v kerist »Putnik«. Ni. Vel. kraj je na predlog ministra za finance v soglasju s predsednikom ministrskega sveta predpisal in razglasil zakon o davčnih olajšavah »Putnik«, družbi za promet potnikov in

nu v kinu, večkrat se udeležujejo tudi v resničnem življenju.

Majhen otok Sv. Barbara v Južnem morju je bil pred kratkim pozorišče igre »belih senc«.

Šest pomorščakov od moštva necega angleškega parnika, ki se je ustavil pri otoku, se je uprlo vodstvu ladje. Upornike so premagali in jih peljali proti angleškemu konzulatu. Med potjo se je pa posrečilo tem puntarjem, da so utekli in se skrili na otoku. Vsa poizvedovanja za begunci so bila brezuspešna. Ker je bil angleški konzul dopotoval z otoka, je dal kapitan parnika povelje za nadaljevanje vožnje. Ko je izgubila ladja v daljavi, so se prikazali iz skrivališč mornarji. Ker so bili oboroženi, so kmalu ustrahovali miroljubne otočane. Enega iz svoje sredine so oklicali za novega angleškega konzula, ki je začel svojo konzularno službo s tem, da je razpisal davke in jih tudi iztirjal. Vsi domačini so morali plačevati predpisane jim davke v gotovini ali v naravi. Ker so se pa uporniki le bali, da bi se lahko njihov parnik nepričakovano vrnil in jih pozval na odgovor, so sklenili, da si bodo zgradili lastno ladjo. S silo orožja so prisilili domačine, da so se lotili gradnje ladje z največjo naglico.

Ko se je slednjič pravi konzul vendarle vrnil na otok, so jo bili drzneži že davno odkurili. Konzul je obvestil takoj po radiju vse ladje v Južnem morju, kaj se je zgodilo v njegovi odsotnosti na otoku Sv. Barbare in naj primejo lopove. Banditom so je bila sreča mila. Zatekli so se na krov kanadskega parnika, ki ni bil opremljen z radio postajo. Ladja se je ustavila v južno-ameriški luki. »Bele sence« so zginile na suho in jih niso izsledile oblasti do danes.

*

Ženske kot iznajditeljice.

Zasluge žensk na polju iznajdb so večje, kakor so navadno znane. Tudi v časih, ko še ni bilo v poklicih delujočih žen v modernem smislu, so že bile iznajditeljice, ki so slovele. Znana je gospa Barbara Uttman, ki je dobila kot prva nemška meščanka v Annaberju spomenik kot iznajditeljica čipkanja leta 1561. Z baš omenjeno iznajdbo je nekoliko šepava. Čipke so bile znane na Nizozemskem mnogo poprej, nego je zagledala gospa Barbara v Nürnbergu na Nemškem luč sveta. Njen spomenik pa je upravičen, ako postavimo to gospo kot ustanoviteljico nemške čipkarke industrije.

Leta 1823 je prejela Francozinja Binoist patent na iznajdbo cevi v obliki črke S, ki je važnega pomena pri izlivih v kuhinji in na straniščih, ker zabranjuje izpuhtevanje smrdečih plinov. Francozinja je prišla do te iznajdbe gotovo samostojno, akoravno so poznali S cevi na Angleškem že leta 1773, kjer si je pustil to iznajdbo patentirati urar Aleksander Cumming.

Berlinčanka, Marija Trenn, je iznašla taksometer uro, katero uporabljajo lijakarji. Njeno iznajdbo so patentirali na Pruskem leta 1847. Žalostna je bila usoda druge berlinske iznajditeljice Magdalene Eichler (rojena leta 1809.), ki je izdelovala umetne noge ter roke. Iz ljubosumnosti jo je umoril njen mož.

Na Angleškem so se ženske posebno udeleževale na polju tehnike. Leta 1910

je bilo izdanih na Angleškem za iznajdbe ženskih rok 1500 patentov. Angležinje so izpopolnile s čisto novimi iznajdbami parne stroje, parne kotle, avtomobile in zrakovplove. Ena od Angležinj je prejela patent na zboljšanje ladijskega ogrodka leta 1908. Pet Angležinj je iznašlo proti urezanju varne britve. Med svetovno vojno sta zasloveli dve iznajdbi Angležinj. Herta Hyrton je izumila napravo za odstranitev dušljivih plinov, Ernestina Hart je iznašla postopanje: tkanine tako prepojiti, da ne propuščajo nobene tekočine.

Veliko je pa takih slučajev, v katerih je imela žena pri iznajdbi moža toliko zaslug kakor on sam.

*

Cell gozd — le eno drevo.

V gozdovih Himalaja pogorja (osrednja Azija), v vzhodni Indiji, v južni Indiji, v Dekkanu (zapadna Indija) in na indijskem otočju uspeva vrsta figovega drevesa, ki je pač najbolj čudovito drevo na zemlji. Je to indijska ali bengalska smokva, katero imenujejo »banyan«. Ta drevesa dosežejo neverjetno razsežnost in orjaški obseg. Banyan je takozvani »zajedavec«, to se pravi, da živi na drugem drevesu, katerega pozneje uniči in razvije nepopisno rodovitnost. Od večoravnih drevesnih korenin gredo proti tlem zračne korenine, ki se usidrajo na tleh, se razrastejo s časom v debele stebre in zglejajo kakor samostojna drevesa. Vedno se razširjajoča drevesna krona ima v teh koreninah podporo. Na ta način se razraste samo eno drevo v tisoč letih na vse strani in tvori cele gozdove, katerih ni razločiti na prvi pogled od drugih navadnih gozdnih tvorb. Tekom tisočletij je nastalo na ta način zelo mnogo gozdov, ki so prave znamenitosti. Na otoku Java, pri indijskem glavnem mestu Kalkuta in v zapadni Indiji, so gozdovi, ki pokrivajo površino 20.000 kvadratnih metrov. Krona banyan drevesa ima obseg od 6000 do 9000 metrov. Pri tako obsežni kroni pa še nikakor ni končan razvoj drevesa. Orjaško drevo, ki je Indijcem nekaj svetega, predstavlja gospodarsko vrednost, ker pridobivajo iz skorje vezila, lak in kavčuk.

*

Gospodarska obvestila.

Koledar Kmetijske zveze za leto 1931 je izšel že v drugi izdaji. Krajevne Kmetijske zveze, ki so prve koledarje razprodale, naj hitro naročijo nove, ker bi jim morebiti pozneje ne mogli več postreči. Naročila namreč prihajajo vsak dan v prav velikem številu. — Kmetijska zveza v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Davčne olajšave. Dravska finančna direkcija v Ljubljani je po razpisu ministrstva financ razglasila sledeče: Davčne uprave, ki niso še vzotile rejonske linije mest, trgov in vasi z nad 5000 prebivalci, nadalje vasi, kjer je sedež sreskega načelnstva, ter leto-

višje in kopalnišče, morajo to storiti najkasneje do 15. t. m. Čim bo ta linija ugotovljena, a najdalje do konca tek. meseca, se mora za one kmetijske zgradbe, ki izpadejo iz te linije, odpisati zgradarina. — Istočasno se mora po tabeli izvršiti in popraviti odmera zgradarine za zgradbe kmetovalcev in majhnih obrtnikov v rejonski liniji po vaseh z več nego 5000 prebivalci, odnosno po vaseh s sedežem sreza. Isto velja tudi za zgradbe malih obrtnikov po vaseh z manj nego 5000 prebivalci in po krajih izven rejonske linije mest trgov, kopalnišč in letovišč. Finančne direkcije lahko naknadno po preteku pritožbenega roka obravnavajo pritožbe proti zgradarini, a najkasneje do konca tekočega meseca, kolikor je pritožba popolnoma osnovana. — V krajih, kjer je letos letina popolnoma odpovedala, smejo finančne direkcije odgoditi na stvarno predložene prošnje plačilo letošnjega davka do konca novembra 1931. Davčnim zavezancem pa, ki so še v zaostanku s prejšnjo dohodnino, smejo finančne direkcije dovoliti na podlagi posebnih prošenj odplačevanje v letnih obrokih do konca leta 1935. Podrobna navodila lahko dobijo stranke pri pristojni davčni upravi.

Kriza v lesni trgovini. Les tvori v našem narodnem gospodarstvu zelo važno postojanko in je poleg poljedelskih pridelkov oni činitelj, ki je stalno in vsa povojna leta najbolj pripomogel k aktivnosti, odnosno vsaj k zbolšanju naše trgovinske bilance. — Večina našega celotnega izvoza je usmerjena v sosedne države in tako tudi večina izvoza našega lesa. Najboljši kupec, pa tudi posredovalec, za naš les je bila v vseh povojnih letih Italija, dobri kupci pa Ogrska, Avstrija, Nemčija in v poslednjih letih tudi Anglija. Iz statističnih podatkov prejšnjih let sledi, da je naša lesna trgovina tako po količini kakor po vrednosti stalna napredovala. Toda tudi lesna trgovina se bori z velikimi težočami in najrazličnejšimi ovirami, katerih vzrok moramo iskati deloma doma, deloma pa segajo preko mej naše države. V letošnjem letu je zašla naša lesna trgovina v težko krizo. Vzroki tega položaja so zmanjšanje povpraševanja po lesu, ostra inozemska konkurenca, zlasti pa ruski izvoz ter razne prometno in tarifno politične ovire. Položaj v lesni trgovini je postal tako kritičen, da je na pobudo nekaterih gremijev pričela Zveza trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani podrobneje proučavati položaj te naše najvažnejše izvozne stroke in je sklicala za četrtek dne 13. novembra ob dveh popoldne v malo dvorano Celjskega doma v Celju sestanek, na katerem se bo razpravljalo o kritičnem položaju lesne trgovine in sklepalo o širokopotezni akciji, ki naj se podvzame za zboljšanje položaja.

Davčne olajšave v kerist »Putnik«. Ni. Vel. kraj je na predlog ministra za finance v soglasju s predsednikom ministrskega sveta predpisal in razglasil zakon o davčnih olajšavah »Putnik«, družbi za promet potnikov in

turistov v kraljevini Jugoslaviji. Zakon določa: »Putnik« se oprošča s 1. januarjem 1930 plačevanja davkov in samoupravnih doklad za dela, ki jih vrši v zmislu svojih pravil in sicer: a) za dobo od 1. januarja 1930 do 31. decembra 1933, za 75 odstotkov po zakonu predpisanih davkov in doklad, b) za dobo od 1. januarja 1934 do 31. decembra 1937 za 50 odstotkov po zakonu predpisanih davkov in doklad, c) za dobo od 1. januarja 1938 do 31. decembra 1941 za 25 odstotkov po zakonu predpisanih davkov in doklad. — Neposredni davki in doklade, ki so sedaj odmerjene za leto 1929, se plačajo samo z 25 odst. odmerjene vsote, ostanek pa se odpiše.

*

Vprašanja in odgovori.

J. C. v N. v.

Vprašanje: V staro, kakor tudi v novo žito so se mi vgnezdili molji. Nevarnost je, da mi uničijo ves pridelek. Prosim, svetujte mi, kako očistim na najbolj enostaven in obenem tudi na najizdatnejši način žito te golazni?

Odgovor: Ako je žito razjedeno in prepreženo z moljevimi mrežicami, pajčevino, morate žito večkrat premetati, najbolje pa je, če ga prerešete. Ako pa se je ž. molj tako razširil in pomnožil, da mu tudi s tem ne pridete do živega, pa dajte žito v sušilnico. Sušilnica pa ga bode popolnoma uničila. Zapomnite si pa, da je od oljev razjedeno žito za katerokoli uživanje zelo nevarno, kajti v teh luknjicah so odpadki moljev in njih gosenic, katere so leglo najraznovrstnejših bolezni. Glavna skrb vsakega kmeta pa bodi ta, da ima shrambo, kakor tudi kašto za žito vedno čisto in snažno.

J. A. v B.

Moj vrt je razmejen s sosedovim z eno leseno ograjo. Iz sosedovega vrta pa visi ena jablana popolnoma čez ograjo na moj vrt, tako, da ves sadež jablane pada na moj vrt. Moj sinko je pri eni priliki po-

biral jabolka in je seveda vzel tudi nekaj jabolok od sosedove jablane. Sosed je to videl in je prišel na moj vrt, dečka oklofutal in mu očital, da krađe. Prosim Vas, sporočite mi, ali je to resnično kraja in ali ima sosed pravico zahtevati odškodnino?

Odgovor: Sosed nima pravice zahtevati od vas kake odškodnine in je bil njegov nastop popolnoma pogrešen in naravnost kazniv. Vsa jabolka, katera padajo na vaš vrt, so vaša last in ne sosedova. Sosed nima pravice pobirati jabolka na vašem vrtu. Imate celo pravico zahtevati, da sosed jabolka, katera visijo na vaš vrt, obreže, oziroma odstrani. Ako pa on tega noče storiti, imate po zakonu vi sami pravico, da to storite. Dajte sosedu to številko »Slov. Gospodarja« in sosed bode uvidel, da je ravnal napačno in da je vašemu otroku, kakor tudi vam s tem svojim nepremišljenim dejanjem naredil veliko krivico in jo bode seveda tudi popravil.

St. D. Po.

Vprašanje: Imam šest sodov vina iz ene in iste gorice. V treh sodih je vino čisto in dobro, v ostalih treh sodih pa je medlo in motno. Prosim, kaj je temu vzrok in kako odpravim mehko vino?

Odgovor: Vzrok bolezni vašega vina je gnilo grozdje. Gnilo grozdje povzroča motnost vina in tudi medli okus. To mehko in to medlost morete odpraviti, ako vino večkrat pretočite v dobro žveplane sode in ga pri tem dobro prezračite. Vino se bode s prezračenjem in pretakanjem izdatno izboljšalo, popolnoma dobro pa seveda ne bo. Ta mala nesreča naj vam služi v pouk, da bodete drugo leto pazili na gnilo grozdje in da bodete stiskali samo dobro zdravo grozdje.

J. R. Jan. G.

Jaz imam visoko v hribih sadni vrt, ki mi prav nič dobro ne uspeva, drevje ne raste, kakor bi moralo. Zemlja je lepa peščena, v nekaterih krajih malo bolj, v nekaterih krajih malo manj debela. Poskusil sem že gnojiti s hlevskim gnojem, pa le ni bilo nikakega uspeha. Svetujte mi,

Samo 42 Din

kg mešanega, čiščenega perja!

Samo 60 Din

kg skubljenega, čiščenega perja!

Samo 90 Din

kg sivega, čiščenega puhal!

1004-6

Razpošilja

Trgovski dom Stermechi, Celje št. 24

Neodgovarjajoče se zamenja ali vrne denar.

Zahtevajte takoj novi, veliki, brezplačni, ilustrirani cenik z več tisoč slikam!

kaj mi je storiti, da bodem imela lepo sadonosno drevje.

Odgovor: Hlevski gnoj je dobro gnojilo za zemljo, kateri primanjkuje ogljika. Vaš hrib ima pa ogljika itak zadostil in je vsled tega hlevski gnoj za to zemljo brez vsake koristi. Na vsak način pa morate takoj sedaj še pred snegom vaš hrib pognojiti s superfosfatom. Superfosfat pa dobite pri »Kmetijski družbi« v Mariboru. Superfosfat, katerega ima edino Kmetijska družba v zalogi, ima 16% fosforjeve kisline in stane ena vreča od 100 kg 94 Din. — Potrosite okrog vsakega drevesa približno 3 kg superfosfata in uspeh ne bode izostal.

Krivda pa, da vam drevesa ne uspevajo, pa ni samo na slabi zemlji, ampak je najbrže tudi na vrsti dreves, katera imate zasajena. Kakšna drevesa, oziroma katere vrste drevesa bi uspevala na vašem hribu, pa vam mi ne moremo povedati, ker ne vemo višine hriba, na katerem rastejo drevesa. Zato vam svetujemo, da se obrnete tozadevno naravnost na »Sadjarsko društvo v Ljubljani«, in to vam bode radevolje natančno ustreglo in priporočilo sadna drevesa, katera morejo na vašem hribu uspevati. Nikakor pa ne smete pri tem pozabiti jim sporočiti, v kakšni nadmorski

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

V tem položaju sta ga zapustila Dr. Eisen Schmidt in jetničar Vamprecht. Grof Tatenbah v svoji bolesti niti ni zapazil, kdaj sta odšla. Še le, ko je videl, da je zopet sam, se je zavedel, da je opustil vlogo umobolnega. Spoznal je, da je uničen vsak up, da bi se še mogel rešiti. Vest o strašni usodi nje, ki jo je častil kot nekako vzvišeno bitje ter jo smatral za vodilno zvezdo življenja, ga je popolnoma potrla.

Tako je postala tudi ta okolnost zanj pogubosna.

Grofica Zrinjska je bila izpočetka potrta, ko je videla, da so se ponesrečili vsi načrti. Kmalu pa je zopet dobila svoje ravnotežje. Ni še vse zgubljeno, si je mislila, ni sicer upati za sedaj, da se osvobodimo. Toda rešiti hočem oboje, moje-ga soproga in njega, ki ga ljubim iz dna duše.

47

njega, ki se je radi mene žrtvoval ter stopil na nevarno pot. Sedaj se hočem jaz žrtvovati zanj, njegovo življenje naj ostane ohranjeno za njegovo rodbino, kateri sem povzročila toliko gorja. Izpolniti hočem obljubo, katero sem dala njegovi soprogi.

Ko je nekaj dni potem dal privedi preiskovalni komisar Calucci grofico Zrinjsko v sodno dvorano, da jo zasliši, je bila popolnoma mirna in trdne volje, da izvede svoj načrt.

Na komisarjevo vprašanje ali prizna svojo krivdo, je na njegovo veliko začudenje razkrila vse.

»Jaz sem napravila vse načrte,« je izpovedala, »jaz sem bila tista, ki sem predla niti med zarotniki ter jih navduševala, ko so bili malodušni. Jaz sem iskala zaveznikov izven dežele in tudi grofa Tatenbaha sem pridobila, da se je nam pridružil, ne da bi vedel, kakšen je naš načrt. Jaz sem vsega kriva, mena sodite.«

Ponosno je stala pred sodnikom ter ga gledala s svojimi žarečimi očmi, da je stopil nehote korak nazaj. Priznati je moral, da stoji za besedami te žene velika duševna moč ter da mora biti jako trdnega značaja tisti, ki se hoče ustaviti njenemu valivu.

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, uradnike, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskovine v latinski in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 5

Cekov. račun št. 10.603

Telefon interurb. št. 219

višini se vaš hrib nahaja in kakšno drevje imate sedaj zasjeno.

M. G. B. D.

Pojdite k gospodu župniku ali pa k gospodu nadučitelju in prosite ga, naj vam naredi prošnjo, glasečo se na »Dečje zavetišče v Mariboru.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 8. novembra 1930 so pripeljali špeharji na 60 vozeh 157 komadov zaklanih svinj, — kmetje 50 voz krompirja, 4 čebule, 41 zelja, 4 otave in 3 škopa. Svinjsko meso je bilo po 15—27 Din, špeh 17, krompir 0.75—1.50, čebula 2.50, zelje 0.50—1, otava 75—85, slama 50—60. Pšenica 2—2.50, ječmen 1.50—1.75, oves 1.25—1.50, koruza 2, ajda 1.50, ajdovo pšeno 5, proso 2.50, fižol 2.50—3.50, kokoš 30—40, piščanci 25—30, raca 30—40, gos 60—80, puran 60—90, divji zajec 35—48, domači 8—40, sveži kostanj 2—3, pečeni 6. Česen 18, kislo zelje 4, kisla repa 2, gobe 1—2. Jabolka 3—8, hruške 6—12, suhe slive 1—12, grozdje 6—14. Mleko 2—3, smetana 12—14, surovo maslo 36, jajca 1.25—1.75, med 15—18 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejm dne 7. novembra 1930 se je pripeljalo 515 svinj. Cene so bile sledeče. Mladi prašiči 5—6 tednov stari eden po 60—100 Din, 7—9 tednov stari po 120—180 Din, 3—4 mesece stari po 220—300 Din, 5—7 tednov stari po 400—450 Din, 8—10 mesecev stari po 540—650 Din, 1 leto stari po 900—1150 Din, 1 kg žive teže 10—13 Din, 1 kg mrtve teže 14—15 Din. Prodalo se je 227 komadov.

*

Vprašanja in odgovori.

Naši čitatelji so gotovo že opazili, da ima »Slov. Gospodar« stalno v vsaki številki tudi oddelek: Vprašanja in odgovori. Splošna in vsestransko zanimiva vprašanja se objavljajo, na zasebna vprašanja in kjer naročnik želi, da se odgovor ne objavi, pa se odgovarja dotičnemu pismeno.

Da je ta oddelek zelo koristen našim naročnikom, kažejo zahvalna pisma, ki nam povedo, koliko si ljudje prihranijo nepotrebnih potov in izdatkov, ker dobijo

potom svojega lista potrebno navodilo. Da je ta oddelek potreben, pa kaže dejstvo, da je vsaki dan več teh vprašanj. V bodoče pa opozarjamo na sledeče:

1. Odgovarja se samo naročnikom. Kdor ni naročen, pač ne more zahtevati od »Slov. Gospodarja«, da bi mu šel tako na roko.

2. Kdor hoče imeti pismen odgovor, mora priložiti znamko za odgovor, ker bi sicer moralo uredništvo več izdajati samo na znamkah, kar dobi na naročnini.

Ako kdo misli, da je to delo, odgovarjati na različna vprašanja, lahko delo, se pač zelo moti. Tudi žrtve »Slov. Gospodarja« ne bodo majhne. Vse to naj upoštevajo predvsem tisti, katerim se je z odgovori ustreglo ter naj bodo zvesti agitatorji našega lista. Čimbolj bo list razširjen, tem več bo lahko še storil za svoje naročnike.

Kadar te kak znanec in prijatelj vpraša za svet, pa ne veš, kaj bi mu svetloval, reci mu, naj se naroči na »Slov. Gospodarja«, ako še ni, pa naj pošlje svoje vprašanje na uredništvo, pa bo prejel točno navodilo.

Prijatelji »Slov. Gospodarja«, ko boste komu prigovarjali, da naj za zimski čas naroči »Slov. Gospodarja«, recite mu tudi to, da je najbolje, naročiti se celoletno, da je potem tudi njihova hiša od »Slov. Gospodarja« zavarovana za Din 1000.— v slučaju požara.

Na vsaki pošti dobite položnico, napišite ček št. 10.603 in pošljite celoletno naročnino Din 32.—, ali pa pišite po dopisnici na upravo »Slov. Gospodarja«, Maribor, Koroška cesta 5.

NAŠA DRUŠTVA

OBČNI ZBOR PROSVETNE ZVEZE V MARIBORU.

Prosvetna zveza v Mariboru naznaja vsem včlanjenim društvom, da se njihovi občni zbor vrši v četrtek dne 27. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne v dvorani Zadrudne gospodarske banke. Prošnja za velovično vožnjo zvezam

mladeničev in deklet je ugodno rešena ter plačajo ti udeleženci občnega zbora pol cene za vožnjo po železnici. — Društva naj določijo svoje delegate in zastopnike mladinskih odsekov.

Mladeniška Marijina družba frančiškanske župnije v Mariboru priredi v nedeljo dne 16. novembra gledališko predstavo: »Venancija«, ki nam v petih dejanjih kaže junaško borbo krščanskega dečka v raznovrstnih spletkah poganstva in njegovo junaško, mučeniško smrt. Predstava se vrši ob pol petih popoldne v dvorani Zadrudne gospodarske banke poleg frančiškanske cerkve.

Št. Janž na Dravskem polju. Na Vseh svetnikov dan smo ponovili igro »Miklovo Zlato«. Dasi je bil obisk že pri prvi predstavi zelo lep, se je sedaj še povečal, kajti prišli so tudi takšni, ki še naših iger sploh niso videli. Dobro uspela prva predstava je bila najlepša reklama za drugo. Tudi igralci so rešili svoje uloge prav dobro, še boljše kot prvič. Občinstvu je posebno ugajala uloga Anice, ker je igrala s pravim čustvom. Ali ima naše kmečko ljudstvo razumevanje za igre? — Ali si res želi samo šaljivih prizorov in burk, kakor govorijo nekateri, ki ne poznajo kmečke duše? Pri nas se je pokazalo, da tudi kmečko ljudstvo ljubi drame in tragedije, razume njih vsebino, s pozornostjo sledi dejanju in na obrazih se pozna njih notranje čustvo in sodelovanje z duhom. V teh uricah pozabijo malo na vsakdanje skrbi in delo in se zamislijo v igro, ki predstavlja dostikrat njih življenje in jim daje pravih vzgledov. Med odmorji je zapel novi zbor naših požarnikov. Hvalevredno, da so si fantje zaželeli boljšega petja in lepših pesmi! Naš gospod organist Colnarič je z veseljem uslišal njih prošnjo, naj jih vodi in z vztrajnostjo in marljivostjo so že dosegli lepe uspehe. Tudi naš kmečki fantje se lahko naučijo lepih pesmi, samo treba je potrpežljivosti. Ali ni sedaj veliko bolj prijetno, ko si vaški fantje zapojejo lepo narodno, včasih tudi umetno pesem?! Pošten fant ne mara več za ničvredno pesem. Fantje, posnemajte, in si snujte svoje zборе pod pravišnim vodstvom! — Pripravljajo se igra »Mlinar in njegova hči« za 8. december. Ne zamudite prilike in oglejte si to lepo narodno igro! Igralci, potrudite se, da nas boste dne 8. decembra spet presenetili s svojim nastopom. Saj to je v vašo korist in vašega društva!

Sv. Janž na Dravskem polju. V nedeljo 16. novembra bo v Društvenem domu po službi božji in po večernih skioptično predavanje

Vsak mesec

Din 13.—

bo plačal vsak kdor hoče brati zanimive spise

KARL MAYA

ki bodo za jesen in zimo izhajali vsak mesec en velezanimiv zvezek

po Din 13.—

Naročajo

v Tiskarni sv. Cirila, Maribor, Koroška 5

»Mogoče je to,« reče po kratkem molku Calucci, »s tem pa drugi niso izven krivde. Tako govorite sedaj, grofica Zrinjska, ko drugih ni tukaj.«

»O, slabo me poznate. Kar govorim tukaj, si upam povedati v navzočnosti vsakega osumljenca. Postavite me pred grofa Tatenbaha in slišali bote isto.«

Komisarju Calucciju je prišel ta predlog kakor nalašč. Nadejal se je, da bi se o priliki snidenja dveh oseb, ki ju veže med seboj srčna ljubezen, mogle zvedeti takšne stvari, ki so važne za nadaljnji potek preiskave in bi mogle nuditi boljši vpogled v ustroj zarote.

»Da, grofica Zrinjska, vaši želji se bo ugodilo. Jutri se vrši vaše zaslišanje v navzočnosti grofa Tatenbaha.«

»Hvala vam, to je moja srčna želja,« reče grofica Zrinjska vsa vzradoščena.

Bilo je početkom meseca oktobra 1675. Goste megle, ki so prej zakrivale mesto Gradec s Schlossbergom vred, so zbežale pred ogrevajočimi solnčnimi žarki dalje proti severu v ozko Mursko dolino. Zlato solnce je poljubljalo s svo-

jimi še vedno toplimi žarki naravo, ki se je že odevala v jesensko oblačilo.

Nekega dne početkom oktobra se dopoldno nagloma odprejo vrata celice grofa Tatenbaha. Med durmi se je prikazal jetničar Jurij Vamprecht, ki je odvedel jetnika, ne da bi kaj spregovoril. Peljal ga je po dolgem hodniku ter ga spremil v večjo sobo, kjer so se vršila zasliševanja komisarja Caluccija.

Ta je že sedel z resnim obrazom za s črnim prtom pokrito mizo, zraven njega pisar, pred njim je ležal debel zvezek zapiskov o tej zarotniški zadevi. Grof Tatenbah se postavi pred komisarja, kakor bi hotel vprašati, kaj hoče od njega.

Komisar ne spregovori besede, ampak samo pozvoni. Zunaj se slišijo koraki, vrata se odprejo, in v sobo stopi grofica Zrinjska, za njo pa stražnik.

Bliskoma se obrne grof Tatenbah, kakor da bi mu rekel notranji glas:

Sedaj vidiš še enkrat njo, po kateri hrepeni tvoje srce.

Oba jetnika se zdrzneta, za trenutek nastane molk. Nikdo od njiju ne more spregovoriti besede, samo gledata sta se. Pogled pa ni več tisti